

Tennessee Williams (1911 -1983), vlastním jménem Thomas Lanier Williams se uvedl do literatury básněmi, povídkami a souborem aktovek, který přihlásil v roce 1939 do soutěže začínajících autorů pod názvem American blues a získal čestnou cenu 100 dolarů.

Získal také stipendium Rockefellerovy nadace pro dramatické talenty za celovečerní hru Zápas andělů, kterou několikrát přepracoval. O 17 let později se stala známou pod názvem Sestup Orfeův. Slávu a uznání mu přinesla hra Skleněný zvěřinec (Cena newyorské kritiky 1945). Poté vydal rozšířenou sbírku aktovek pod názvem 27 vagonů bavlny a následovala řada vynikajících her, které se hrají po celém světě. Tramvaj do stanice Touha, označovaná spolu se Smrtí obchodního cestujícího od A. Millera jako vrchol amerického psychologického dramatu (Pulitzerova cena, Cena newyorské divadelní kritiky), Létá a dým, Sladký pták mládí, Tetovaná růže, Kočka na rozpálené plechové střeše (Pulitzerova cena), Noc s leguánem a řada dalších,

až po hru poslední, uvedenou na Broadwayi 1980 Šaty pro letní hotel. Řada her byla zfilmována, Skleněný zvěřinec dokonce třikrát.

Rozsáhlé je i jeho dílo prozaické.

Jmenujme alespoň čtyři sbírky povídek:

Jedna paže (1948), Cucavé bonbony (1954), Rytířská pouť (1967), Osm posledních smrtelnic (1947) a dva úspěšné romány: Římské jaro paní Stoneové a Moise a svět rozumu.

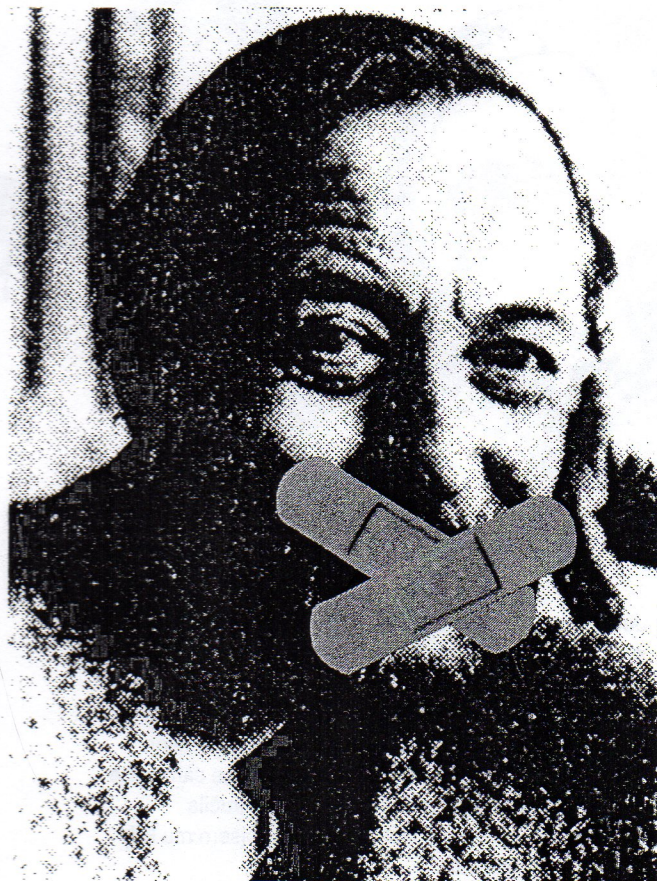
Věčným tématem Williamsova díla je osamění, touha po lásce a bolest z ní, smutek nad pomíjivostí mládí i všeho krásného, touha po svobodě, snaha o dorozumění, touha po úniku, ať už před smrtí, netečným davem, prázdným životem nebo každodenní tvrdou pravdou, ale i odtabuizovaný sex a hold lidské tělesnosti, vše podávané s hlubokým lidským porozuměním a jemným humorem.

Tennessee Williams bývá často označován jako "hledáč lásky". Je zařazen do skupiny odhalovačů dosud zatajovaných mikrosvětů a sociálních skupin. Spolu s E.O. Neillem a A. Millerem patří k nejvýznamnějším americkým dramatikům dvacátého století.

divadlo
BJ
DAGMAR

TENNESSEE WILLIAMS

AMERICAN BLUES

/COSI NEVYSLOVENÉHO/

"Nevěřím v »dědičný hřích«. Nevěřím ve »vinu«. Nevěřím ani v ničemy, ani v hrdiny; věřím, že jsou jen správné cesty a scestí, kterými se ubírají lidé - ne že si je sami zvolili, nýbrž z nutnosti nebo z jiných popudů v sobě, které jsou ještě méně pochopitelné, vlivem okolností, v kterých se octli, i vlivem všeho, co tomu předcházelo."

Ve Dvaceti sedmi vagónech bavlny (tak jako později v Sestupu Orfeově) nalézáme nejzřetelnější vyjádření Williamsovy básnické vize světa: je jenom utrpení nebo únik do snu. Celým svým dílem nechce Williams než odhalit tuto strašnou pravdu, vzbudit lítost nad osudem člověka a vyslat k člověku "úpěnlivou, div ne zoufalou výzvu, abychom se ze všech sil snažili poznat lépe jeden druhého, abychom se poznali tak dokonale, že bychom jeden druhému přiznali, že nikdo z nás nemá větší monopol na spravedlnost nebo ctnost, stejně jako nemá monopol na hanebnost, neřest či cokoli jiného". Je tedy vlastně básník sám vedle všech iluzionistů svých her tím největším a nejnáděrnějším - ale také nejbezmocnějším snílkem? Ale copak jeho SEN nerezonuje s naším VĚDOMÍM, že cesta k nastolení lidské důstojnosti a štěstí je otevřena, že je to cíl reálný a uskutečnitelný? A nepotřebuje k svému uskutečnění možná víc, než silnou transfúzi toho williamsovského porozumění a soucitu s přirozeností člověka.

Jindřich Černý

Jeden psychiatr mi kdysi řekl: vy začnete odpouštět světu, teprve až odpustíte svému otci. Asi bude pravda, že mě otec naučil nenávidět, ale já vím, že to neudělal úmyslně, a přestože je hrozné, když člověk umí nenávidět a nenávidí, odpustil jsem mu a nejen za to, ale i za spoustu dalších věcí. Někdy se sám sebe ptám, jestli jsem odpustil matce, že mě naučila očekávat od světa více lásky a něhy, než jsem mu kdy schopn nabídnout.

To nejlepší, co jsem kdy napsal, právě tak jako podnět k psaní, jsem získal darem od muže v přečpaném křesle a dnes k němu cítím velice těsné pouto. Někdy mám dokonce pocit, jako bych seděl v přečpaném křesle na jeho místě, odloučen ode všech, které bych měl milovat a kteří by měli milovat mne. Já tvořím postavy svých her z lásky.

(z povídky Muž v přečpaném křesle)

American blues

(dvě aktovky Tennessee Williamse s Libuší Balounovou v hlavní roli)

Milostný dopis lorda Byrona

Osoby	obsazení
Stařena	Libuše Balounová
Stará panna	Dagmar Hubičková
Manželka	Anna Ratajská
Manžel	Petr Richter

Cosí nevysloveného

Osoby	obsazení
Kornelie	Libuše Balounová
Grace	Dana Fialková

Autor

Tennessee Williams

Překlad

Hana Budínová

Dramaturgie

Anna Franková

Režie

Hana Franková

Výprava

Jiří Hnilička

Hudba

Marek Štifter

Klavírní interpretace

Pavel Fanta

Světla, zvuk

Hana Franková

Technická spolupráce

Anna Ratajská
Kateřina Panochová

Premiéra

8.května 1999

Komorní scéna Tosca
Karlovy Vary

Představení vzniklo

za podpory

Výtvarné skupiny Drahomíra
a Úřadu města Karlovy Vary